

Мавзу. Офисни автоматлаштириш

Менежментда ахборот
технологиялари

Офисда ҳал қилинадиган вазифалар

Офис қуйидаги вазифаларни ўз ичига олади:

- офис иши,
- бошқариш,
- бошқариш назорати,
- ҳисоботларни яратиш,
- қидирув,
- маълумотларни киритиш ва янгилаш,
- вақт жадвалини тузиш, офис бўлимлари, корхона офислари ва корхоналар ўртасида ахборот алмашиш.

Офис вазифаларида бажариладиган одатий тартиб

- кирувчи ва чиқувчи маълумотларни қайта ишлаш
  - ўқиш ва хатларга жавоб бериш,
  - чизмалар ва диаграммаларни ўз ичига олиши мумкин бўлган ҳисоботларни, айланаларни ва бошқа ҳужжатларни ёзиш.
- маълумотларни тўплаш ва кейинчалик таҳлил қилиш
  - турли хил танлов мезонлари бўйича турли бўлинмалар бўйича муайян вақт оралиғида ҳисобот бериш.
- вақт жадвалини бошқариш
- қабул қилинган ахборотни сақлаш
  - маълумотларга тезкор кириш ва керакли маълумотларни қидириш

Офис вазифаларини бажариш шартлари

- ижрочилар ўртасида мувофиқлаштирилган иш бўлиши керак;
- ҳужжатлар ҳаракати иложи бориचा оптималлаштирилиши керак;
- уюшма доирасида корхона ва корхоналар доирасида бўлинмаларнинг ўзаро ҳамкорлиги имконияти берилиши керак.

Автоматлаштирилган офиснинг афзалликлари

Автоматлаштирилган офис компаниянинг барча бошқарув даражалари менежерлари учун жозибадор.

- ходимларнинг фирма ичидаги алоқасини қўллаб – қувватлайди,
- ташқи муҳит билан янги алоқа воситаларини тақдим этади.

Автоматлаштирилган офис ахборот технологияси

Автоматлаштирилган офиснинг ахборот технологияси – компьютер тармоқлари ва ахборот узатиш ва ишлашнинг бошқа замонавий воситалари асосида ташкилот ичида ва ташқи муҳитда алоқа жараёнларини ташкил этиш ва қўллаб – қувватлашдир.

Афзалликлари офис автоматлаштириш ахборот технологияси

- Офис автоматлаштирилган технологиялари менежерлар, мутахассислар, котиблар ва офис ходимлари томонидан қўлланилади, айниқса, муаммоларни гуруҳ билан ҳал қилиш учун жозибадор.
- Улар котиблар ва офис ходимларининг иш самарадорлигини оширишга имкон беради ва уларга иш ҳажмини ошириш имкониятини беради.
- Бироқ, бу афзаллик, муаммоларни ҳал қилиш воситаси сифатида офис автоматизациясидан фойдаланиш қобилиятига нисбатан иккинчи даражали.
- Менежерлар томонидан қабул қилинган қарорларни такомиллаштириш, уларнинг мукамал алоқалари натижасида фирманинг иқтисодий ўсишини таъминлайди.

Офис автоматизациясининг асосий компонентлари

Офисни автоматлаштириш технологиясини таъминловчи воситалар

Бугунги кунда офисни автоматлаштириш технологиясини таъминлайдиган компьютерлар ва компьютер бўлмаган техник воситалар учун ўнлаб дастурий маҳсулотлар мавжуд:

- сўз процессор,
- жадвал процессори,
- электрон почта,
- электрон тақвим,
- овозли почта,
- Компютер телеконференциялари,
- вебинарлар,
- Расмларни яратиш, қайта ишлаш ва сақлаш,
- махсус бошқарув дастурлари:
  - ҳужжатларни сақлаш,
  - буйруқлар бажарилишини назорат қилиш ва ҳ. к.

Электрон офис

- Офис фаолиятини автоматлаштириш **электрон офис** деб аталадиган дастурий – аппарат комплекси асосида амалга оширилади.
- **Электрон офис** – ҳужжатларни қайта ишлаш ва фойдаланувчиларнинг бошқарув тизимларида ишлашини автоматлаштириш учун мўлжалланган дастурий – аппарат комплекси.

Аппарат воситалари

Автоматлаштирилган офис таркибига қуйидаги

аппарат воситалари киради:

- бир ёки бир нечта компьютер, эҳтимол, тармоққа уланган;
- чоп этиш қурилмалари;
- ҳужжатларни нусхалаш воситалари;
- тармоқ ускуналари,
- камералар,
- Планшетлар ва мобил қурилмалар,
- дастлабки ҳужжатлардан тўғридан – тўғри матн ва график маълумотларни автоматик равишда киритиш учун ишлатиладиган сканерлар;
- Ташқи хотира қурилмалари;
- презентациялар учун проекцион ускуналар.

Дастурий воситалар

Офисга кирадиган асосий дастурий маҳсулотлар қуйидагилардир:

- матн муҳаррири;
- электрон жадвал;
- маълумотлар базасини бошқариш тизими
- тармоқ дастури
- Internet Браузери
- Электрон почта дастури
- Расм муҳаррири
- Матнни аниқлаш дастури

Офис дастурий таъминотининг таркиби ҳам ўз ичига олиши мумкин:

- дастурларни таҳлил қилиш ва тузиш дастури;
- электрон тақдимот дастури;
- таржима дастурлари.

Офис учун ўрнатилган пакетлар

- Офис учун ўрнатилган пакет (ИП- интегрированный пакет) ўзаро таъсир қилувчи дастурий маҳсулотларни ўз ичига олади.
- Пакетнинг асосини матн муҳаррири, электрон жадвал ва маълумотлар базасини бошқариш тизимлари (СУБД) ташкил этади.
- Бундан ташқари, юқорида санаб ўтилган бошқа офис маҳсулотлари интеграция пакетга киритилиши мумкин.
- Интеграциялашган пакетни ташкил этувчи дастурларнинг асосий фарқловчи хусусияти – турли хил пакет иловалари билан ишлашнинг бир хил (ёки ўхшаш) усулларини қўллаш имконини берувчи умумий фойдаланувчи интерфейси.

Офис учун ўрнатилган пакетлар

- Дастурларнинг ўзаро таъсири ҳужжатлар даражасида амалга оширилади. Бу шунинг асосида, битта дастурда яратилган ҳужжат бошқа дастурга киритилиши ва керак бўлганда уни ўзгартириши мумкин.
- Интерфейснинг умумийлиги фойдаланувчиларни ўқитиш харажатларини камайтиради.
- Бундан ташқари, бир хил ишлаб чиқарувчи томонидан қўллаб – қувватланган уч ёки ундан ортиқ илованинг нархи алоҳида – алоҳида сотиб олинса, умумий нархдан анча паст.

Интеграциялашган пакетлар

- Интеграциялашган пакетлар битта қулай воситага бирлаштирилган бир нечта дастурий маҳсулотлар тўпламидир.

Уларнинг энг ривожланган қисми қуйидагиларни ўз ичига олади:

- матн муҳаррири,
- ташкилотчи,
- электрон жадвал,
- маълумотлар базасини бошқариш тизимлари,
- электрон почтани қўллаб – қувватлаш воситалари,
- Нашр қилиш дастури
- тақдимот графикасини яратиш дастури.

Интеграциялашган пакетлар

- Интеграциялашган пакетлар, одатда, таркибий қисмлар ўртасида яқин ҳамкорлик қилиш имкониятини берувчи баъзи ядроларни ўз ичига олади.
- Интеграциялашган пакет компонентлари бир – биридан алоҳида ишлаши мумкин
- Интеграциялашган пакетларнинг асосий афзаллиги таркибий қисмларни алмашиш ва уларнинг оқилона комбинацияси билан намоён бўлади.
- Фойдаланувчилар ягона интерфейсга эга бўлиб, уларни ўрганиш қулайлигини таъминлайди.

Интеграциялашган пакетларнинг ўзига хос хусусиятлари

- Охирги фойдаланувчи учун ахборот технологиясининг тўлиқлиги
- Ўрнатилган пакетларни ташкил этувчи барча дастурлар учун ягона турдаги охирги фойдаланувчи интерфейси:
  - Менюда умумий буйруқлар
  - Бир хил функцияларнинг стандарт пиктограммалари (сақлаш, чоп этиш, имло текшируви, шрифт дизайни ва бошқалар).
  - Диалог ойналарини стандарт қуриш ва улар билан ишлаш

Интеграциялашган пакетларнинг ўзига хос хусусиятлари

- **Дастурлар учун умумий хизмат интеграциялашган пакетлар, масалан:**
  - Имло текширувини текшириш учун луғат ва матн териш воситалари
  - График ишлаб чиқарувчиси
  - Маълумотлар конвертори ва бошқалар.
- **Интеграциялашган пакет дастурлари томонидан яратилган объектларга алмашиш ва боғланиш қулайлиги. Мисол учун**
  - OLE усули (инглиз тилида *Object Linking and Embedding, oh-lay* ох-лай деб талаффуз қилинади)
  - Объектларни бир хил кўчириш (drag-and-drop усули)

Интеграциялашган пакетларнинг ўзига хос хусусиятлари

- Макро командани, махсус дастурларни ишлаб чиқиш учун ягона тил платформаси. Мисол учун, Visual Basic тили.
- Интеграциялашган пакетларни ташкил этувчи турли дастурларнинг имкониятларини бирлаштирадиган ҳужжатларни яратиш қобилияти.

Мисол: ўз ичига олган тасвирларни ўз ичига олган китобларни ёзиш учун ўрнатилган пакет:

- матн муҳаррири;
- 80000 сўз учун имло тузатувчиси (имло хатоларини аниқлаш дастури);
- матнларни бирлаштириш дастури;
- контент жадвалларини шакллантириш ва кўрсаткичларни тайёрлаш дастури;
- сўзлар ва ибораларни автоматик қидириш ва алмаштириш;
- телекоммуникация воситалари;
- электрон жадвал;
- маълумотлар базасини бошқариш тизими;
- график дизайн модуллари;
- расм муҳаррири;
- юзлаб турли шрифтларни чоп этиш қобилияти ва бошқалар.

Интеграция **Microsoft Office** тўплами

- Ушбу кучли профессионал пакет қуйидаги керакли дастурларни ўз ичига олади:
  - сўз процессор **Word**,
  - **Excel** электрон жадвали,
  - **PowerPoint** тақдимотларини яратиш дастури,
  - Кириш маълумотлар базасини бошқариш тизимлари (СУБД) **Access**,
  - **Mail** почта орқали электрон почтани қўллаб-қувватлаш воситаси.
- Ушбу пакетнинг барча қисмлари бир бутун бўлиб, ҳатто ташқи кўринишдаги барча дастурлар бир хил кўринишга эга бўлиб, уларни ўзлаштириш ва кундалик фойдаланишни осонлаштиради.

Интеграциялашган Microsoft Office тўплами билан тавсифланади

- Асосий ишлов бериш операциялари стандартлари:
  - Асосий меню элементларининг умумийлиги,
  - Ҳужжатлар, файлларни яратиш, сақлаш, чоп этиш, қидириш операцияларини бажариш учун техник ва технологияларнинг умумийлиги
- Дастурларни созлаш ва созлаш тамойилларининг бирлиги
- Сақланган маълумотлар форматларини айлантириш
- Уларни тартибга солиш пайтида объектлар илова менюсида асосий менюни алмаштиринг.

Фойдаланувчи интерфейси

- **Интерфейс-қурилмалар, дастурлар ва одамларнинг ўзаро таъсирини таъминлайдиган воситалар ва қоидалар тўплами**
- **Фойдаланувчи интерфейси** — шахсий компьютер билан фойдаланувчи тажрибасини таъминловчи интерфейс.

Фойдаланувчи интерфейси

- Фойдаланувчи интерфейси белгилайди:
  - асосий экраннинг кўриниши, ҳажми ва жойлашуви,
  - меню тизими, асбоблар панели ва бошқалар орқали мавжуд бўлган ишлов бериш функциялари.
- Фойдаланувчи интерфейси ривожланган бошқарувлари билан график, атроф – муҳитга асосланган операцион тизим (масалан, Windows) интерфейси турига асосланган:
  - Буйруқ тугмалари,
  - Очилган меню,
  - Калитлар ва бошқалар.

Ҳужжатларни яратишда биргаликда ишлаш имконияти

- Office тўплами ҳужжатни таҳрирлаш ва қайта кўриб чиқиш жараёнини ўзгартиради ва ҳамкорлик самарадорлигини оширади, Фойдаланувчининг ихтиёрида алоқа воситаларини, хабарларни етказиб бериш хизматини, тақвим ва алоқа маълумотларини тақдим этади;
- SharePoint Team Services хизматларига асосланган олдиндан яратилган веб-сайтлардан фойдаланиш гуруҳ лойиҳалари ва гуруҳ фаолияти самарадорлигини бошқариш самарадорлигини ошириш имконини беради.

Ҳужжатлар устида биргаликда ишлаш

- **Send for Review** Кўриб чиқиш учун юбориш – Office XP бир нечта шарҳловчилар томонидан амалга оширилган ўзгаришлар янгиланган ҳужжатни муаллифга қайтарганидан кейин битта ҳужжатда бирлаштирилиши мумкин.
- **Белгилар (Markup). Word ва PowerPoint** да – амалга оширилган ўзгаришлар ҳужжатнинг ўнг томонида жойлашган ўзгартиришлар ва ушбу ўзгаришларни ким амалга оширганлиги ҳақидаги маълумотларни ўз ичига олган изоҳлар (callouts) шаклида тақдим этилади.

Ҳужжатлар устида биргаликда ишлаш

- **Таққослаш ва бирлашма (Compare and Merge)** - турли шарҳловчилар томонидан тайёрланган шарҳлар ва тузатишлар битта ҳужжатда бирлаштирилиши мумкин.
- **Мултиплаер ҳужжатлар – Microsoft Word** бир нечта фойдаланувчиларга битта ҳужжат устида бир вақтнинг ўзида ишлаш имкониятини беради.
- **Форматни текшириш** фойдаланувчиларга Microsoft Word -да яратилган ҳужжатларни форматлаш хатоларини топиш ва тузатиш имконини беради.

Ишчи гуруҳ аъзоларининг ишлаши ва самарадорлигини оширадиган Word воситалари

- **1. Версиялар яратиш** – ҳужжат устида ишлаш тарихини сақлаш. Ҳужжатга киритилган ўзгаришларнинг вақтини, характерини ва муаллифини аниқ белгилаш қобилияти. Ҳужжатнинг версиялари ҳақидаги барча маълумотлар ҳужжатнинг ўзида сақланади
- **2. Ҳужжатларни бирлаштириш** – бир нечта шарҳловчилар томонидан амалга оширилган барча ўзгаришлар ва эслатмаларни битта ҳужжат билан бирлаштириш.

Ишчи гуруҳ аъзоларининг ишлаши ва самарадорлигини оширадиган Word воситалари

- 3. **Эслатмалар ва оқим йўналиш маслаҳатлар** – ҳар қандай шарҳловчининг эслатмаларини экранда алоҳида майдонни очмасдан тўғридан – тўғри ҳужжатда тезкор кўриш.
- 4. **Кўриб чиқиш панели** – ҳужжатни кўриб чиқишнинг барча воситалари бир хил асбоблар панелида жойлашган: ўзгаришларни ёзиб олиш ва кўриш, ёзувларни қўшиш ва кўриш, матнни ранг билан танлаш, версияларни сақлаш ва ҳужжатни электрон почта орқали юбориш.

***ЭЪТИБОРЛАРИНГИЗ
УЧУН РАХМАТ***